

Annes AANRADERS

Anne Brylla, van kwekerij Mark en Rein Bulk, kijkt met een kunstenaars oog naar planten. In deze aflevering buigt ze zich over een linde, een boerenjasmijn en de schijnels. Wat ze gemeenschappelijk hebben? Geur!

Tekst Hester van Gent Beeld Mark Bulk, e.a.

Philadelphus maculatus 'Mexican Jewel'

In 1991 selecteerde Martin Rix, een kweker-botanicus uit Devon, 'Mexican Jewel' uit zaailingen van *Philadelphus maculatus*, de mexicaanse boerenjasmijn. De geur van de bloemen is intens zoet. In het begin moet je er even aan wennen, maar al gauw ben je er verslaafd aan en kijk je ernaar uit om weer in z'n nabijheid te mogen zijn. Geen enkele andere boerenjasmijn heeft een vergelijkbare geur. Hij heeft z'n uiterlijk ook mee: klein, dun, grijsachtig blad, dunne takken en een waterval van witte bloemetjes. Het hartje is roze en de bloemhoofdjes knikken elegant naar beneden. De bloei is van mei tot juli. Andere boerenjasmijnen hebben dikkere takken, grover blad, grotere bloemen en ze worden ook hoger. 'Mexican Jewel' is klein en fijn; de struik wordt niet hoger dan 2 meter en heeft dunne, gedeeltelijk opgaande en gedeeltelijk hangende takken.

Het is een makkelijke plant en ondanks z'n fragiele uiterlijk heel winterhard. Wat grondsoort betreft is hij niet kritisch, zolang het water maar goed weg kan. Goed doorlatende grond heeft de voorkeur. Hij houdt van zon, zet hem dus liever niet tussen hogere heesters of bomen, maar ervoor of ernaast. Hoe meer zon, hoe meer bloemen en hoe beter de aroma's vrijkomen. De groeiwijze is best regelmatig, je kunt de struik dus prima z'n gang laten gaan. Maar als je wilt, kun je hem zonder problemen snoeien of oude takken eruit knippen. Ik heb twee jaar geleden een klein exemplaar in een pot aan mijn moeder gegeven. Die doet het nog steeds prima, ik heb hem alleen in een grotere pot gezet.

'Mexican Jewel' is heel gezond. Vanwege de geur zou ik hem op een plek bij het terras zetten. Hij combineert mooi met pampasgras. Coniferen zijn ook geschikt als achtergrond, dan springt het wit van de bloemen er extra uit. Zet hem wel aan de zuidkant, zodat hij voldoende licht vangt. Of zet er *Exochorda* 'The Bride' bij. Die loopt al heel vroeg in het voorjaar uit en bloeit van

april tot juni geweldig rijk met witte bloemen. Ook als solitair doet 'Mexican Jewel' het trouwens goed.

De struik, die tot de familie van de Hydrangeaceae behoort, vindt zijn oorsprong in de hoge bergen van Mexico, vandaar de uitstekende winterhardheid. *Philadelphus* 'Innocence', met bont, geel blad, is ook noemenswaardig. Wel is die wat grover en de geur is minder intens. Hij zit, zeg maar, op een ander level. 'Mexican Jewel' zorgt voor een echte geursensatie. Niet te geloven dat de natuur zo iets kan voortbrengen!

Boven De geur van de bloemen is heel intens.

Clethra alnifolia 'Sixteen Candles'

In Denemarken heb ik een aantal jaren in een tuincentrum gewerkt en daar gingen clethra's als warme broodjes over de toonbank. Ik denk dat de plant daar zo populair is vanwege z'n uitstekende winterhardheid en rijke bloei. Ik vind *Clethra* sowieso een heel mooi geslacht. De bloemen zijn wit of roze, met daartussen allerlei nuances. Die van 'Sixteen Candles' zijn wit. Deze cultivar is geselecteerd vanwege de buitengewoon rijke bloei. Als je erlangs loopt, wordt je aandacht direct getrokken door de geur. Het is een echte bloemengeur: lekker zoet, een beetje richting vanille. Er komen heel veel bijen en vlinders op af, ze vliegen af en aan! De bloemaren, die dicht bezet zijn met kleine bloemetjes, staan kaarsrecht omhoog. De bloei is van juli tot september. Daarna is het ineens voorbij en komt er bruinkleurig zaad in. Niet echt mooi, maar ook niet storend. Het frisgroene, glanzende blad heeft de vorm van elzenblad, vandaar de Nederlandse naam schijnels. Als het weer een beetje meezit, krijgt hij een mooie, goudgele herfstkleur. 'Sixteen Candles' is makkelijk en gebruiksvriendelijk. Hij maakt wel wat uitlopers of rhizomen, maar alleen dicht bij de plant, hij wandelt niet door de tuin. En als de struik te breed wordt, kun je de uitlopers er gewoon afsteken.

Een plek in de zon of halfschaduw is het beste. Ik zou hem niet in de volle schaduw zetten, dat gaat ten koste van de bloei. Een beetje zure grond met wat compost is optimaal, maar mijn ervaring is dat hij het eigenlijk overal goed doet. Het is een heel meegaande plant. Het enige dat echt belangrijk is, is dat hij niet te droog staat.

Clethra valt onder de gelijknamige familie van de Clethraceae. *Clethra tomentosa* 'Cotondale' is ook prachtig. De lange, witte, hangende bloemen van deze *Clethra* hebben eveneens een lekkere geur. *Clethra delavayi* is ook fantastisch, die heeft een mooie gestreepte bast. De nieuwe scheuten zijn rood, de geurende, opgaande bloemen zijn wit en hij krijgt een hele mooie herfstkleur. Als de crèmekleurige zaden eraan zitten, lijkt het alsof hij nog steeds bloeit. En natuurlijk mijn januari-aanrader *Clethra barbinervis*, met z'n adembenemende bast. Het is echt een supergeslacht, ze kunnen werkelijk alles!

***Clethra alnifolia* komt uit Noord-Amerika en is volledig winterhard. Je kunt hem snoeien, maar dat is meestal niet nodig.** De struik wordt zo'n 1,20 meter hoog. Er zijn nog meer cultivars, waaronder een aantal nieuwe. De witbloeiende 'Humming Bird' is ook leuk. Die is geselecteerd omdat hij niet hoger dan een meter wordt. En 'Ruby Spice', die wordt met 1,50 meter wat hoger. Hij is geselecteerd vanwege zijn volle donkerroze kleur. Het is een spot (mutatie) van 'Pink Spire', die heel hoog groeit. De bloemen zijn in het begin roze, later verkleuren ze naar lichtroze/wit.

Je kunt 'Sixteen Candles' goed langs je terras planten of ergens in de tuin waar je vaak langsloopt. Elke keer krijg je dan die fantastisch lekkere geur mee. Hij is ook geschikt om een groter vak mee te beplanten, bijvoorbeeld onder leibomen. Daarmee creëer je een heel modern en strak effect. Of zet hem in een bloeiende vasteplantenborder met *Astilbe*, *Cimicifuga*,

Foto: Chris Kreussling

Geranium, varens of *Moeckdenia rossii*. Of met heesters als *Vitex agnus-castus* 'Silver Spire', *Vitex negundo* var. *cannabifolia* of *Hydrangea paniculata*. Zodat ze elkaar afwisselen in bloei. Hij doet het ook goed als onderbeplanting van *Stewartia pseudocamellia* met zijn mooie bast. Het is echt een ordelijke plant. Zelfs in de winter ziet hij er netjes uit! ►

Uiterst boven Bijen en vlinders zijn gek op *Clethra*.
Boven *Clethra* 'Sixteen Candles' bloeit heel rijk.

Tilia henryana

Achter op de kwekerij lag een vak met *Tilia henryana*, de gewimperde of chinese linde. Ze zijn zo'n 1,5 tot 2 meter hoog. De eerste keer dat ik erlangs liep dacht ik: waar komt die lekkere geur toch vandaan? De bloemen ruiken heerlijk zoet, een beetje honingachtig. Voor een linde zijn ze best groot. De bloei duurt van juli tot september en bijen zijn er dol op. Doordat de boom niet zo snel een rechte stam vormt, doet hij heel natuurlijk aan. De cultivar 'Arnold Select' groeit rechter. Dat 'gewimperde' in de naam slaat op het blad. De bladrand is sterk gezaagd en elk zaagje eindigt in een haarvormige punt, heel kunstzinnig. Volwassen bladeren zijn zo'n 14 centimeter groot, stevig en frisgroen. Het nieuwe blad heeft verschillende kleuren: witzilver, roze of koperrood. Door de beharing voelen ze heel zacht aan. Volgens de boeken kan deze linde 15 meter hoog worden, anderen zeggen 6 tot 8 meter. Sowieso groeit hij superlangzaam, dus het duurt even voor hij een flinke hoogte heeft bereikt. Ik vind *Tilia henryana* een esthetische boom die kracht uitstraalt. Het gebied van herkomst is Centraal-China. Dek dus bij vorst de jonge plant voor de zekerheid af en zet hem niet op een plek waar de koude oostenwind waait. Als hij een beetje beschermd staat, komt het wel goed.

***Tilia henryana* valt, evenals *Hibiscus* en *Alcea* (stokroos), onder de kaasjeskruidfamilie of Malvaceae.** Een bij ons minder bekend familielid is *Brachychiton*, een boompje met mooie witte bloemetjes en variabel blad. Een andere leuke linde vind ik *Tilia cordata* 'Winter Orange'. Die heeft in de winter oranje takken met rode knopjes.

De gewimperde linde doet het eigenlijk overal goed, zolang hij maar niet te nat staat. We hebben hem al een tijdje in een kuip staan en dat gaat ook goed. Hij houdt van zon en halfschaduw. Zet hem solitair met een mooie onderbeplanting. In de Botanische Tuinen Utrecht staat hij als leiboom langs een pergola, heel apart. Alles bij elkaar is het een van mijn topfavorieten. Laat hem gewoon zijn gang gaan. Op je terras kan je in z'n schaduw zitten en genieten van alles wat de boom te bieden heeft. Je hebt geen boek nodig! *

Boven De bladrand is heel sterk gezaagd.

Rechtsboven *Tilia henryana* 'Arnold Select'.

Rechtsonder Bijen zijn dol op deze boom.

Foto: GAP Photos

DE KWEKERIJ

Boomkwekerij Rein en Mark Bulk in Boskoop (www.bulk-boskoop.nl) kweekt planten voor de groothandel, maar particuliere tuiniers zijn ook welkom. Informeer voor je bezoek wel even of de plant van je keuze ook beschikbaar is. Zie voor meer verkoopadressen www.plantago.nl.

Foto: Imageselect